

УДК 342.9(477)

Любов Ігорівна СТЕФАНЧУК,

курсант групи Ф4-401 факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сергій Олександрович ШАТРАВА,

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри адміністративної діяльності поліції

факультет № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПОЛІЦЕЙСЬКЕ ПІКЛУВАННЯ ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ ПРЕВЕНТИВНИХ ЗАХОДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Прийняття Закону України «Про Національну поліцію» ініціювало новий рівень розвитку правоохоронних органів України. Основою правового статусу Національної поліції стало надання нових повноважень органам поліції, здійснення яких має на меті задоволення суспільних вимог щодо забезпечення правопорядку та підтримання публічної безпеки. Серед переліку превентивних заходів, передбачених ст. 31 Закону з'явився новий захід – поліцейське піклування. Відповідно, виникає потреба у науковому дослідженні даного заходу [1].

Поліцейське піклування відноситься до тих заходів, які «застосовуються поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень». Одним із завдань поліції є «надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги» [2, с. 27].

Згідно ст. 41 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейське піклування являє собою може здійснюватися стосовно осіб віком до 16 років, яка залишилися без догляду, стосовно особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення, стосовно особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або особи, яка

перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самотійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Поліцейське піклування має низку правових наслідків. Зокрема: 1) передання неповнолітніх осіб батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування; 2) передання осіб, які втекли з психіатричного чи лікувального закладу до відповідних закладів; 3) передання осіб, які втратили здатність самотійного пересування у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання.

Поліцейський уповноважений вилучити у особи зброю чи інші предмети, якими особа може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу при реалізації поліцейського піклування.

Поліцейському заборонено здійснювати обшук особи, щодо якої здійснюється поліцейське піклування. Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування заходу поліцейського піклування, а також роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування.

За загальним правилом процесуальним оформленням застосування даного виду превентивного заходу є складання протоколу, в якому необхідно зазначити: місце, дату та точний час (годину і хвилини) застосування поліцейського заходу; підстави застосування; опис вилученої зброї чи інших предметів (при цьому слід пам'ятати, що проводити обшук щодо таких осіб заборонено); клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень. Протокол підписується поліцейським і особою щодо якої застосовуються поліцейське піклування, а його копія вручається останній під розпис. Протокол може не надаватися особі для підписання, а його копія вручатися особі у випадку, коли є достатні підстави вважати, що вона не може усвідомлювати свої дії і керувати ними. У такому випадку протокол надається особі чи органу, передбаченому абзацом другим частини першої ст. 41 Закону України «Про Національну поліцію».

Про кожне застосування поліцейського заходу поліцейський одразу повідомляє за допомогою спеціальних або технічних засобів відповідального поліцейського в підрозділі поліції. Поліцейський зобов'язаний надати особі можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи. Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

Отже, можна зробити висновок про те, що поліцейське піклування – це превентивний захід, дія чи сукупність дій, які направлені на попередження порушення публічної безпеки та порядку, недопущення завдання шкоди особою самої собі, реалізовується виключно поліцейським та має своє процесуальне оформлення у вигляді протоколу

Необхідно зазначити, що поліцейське піклування є певною новелою для правоохоронної практики України. У дійсності, даний захід і раніше здійснювався органами внутрішніх справ, але на рівні законодавства не був достатньо регламентований. Правове закріплення виконання поліцейського піклування з однієї сторони – це є гарантією законності діяльності поліцейського, а з іншої – один із важливих заходів забезпечення правопорядку в країні.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 14.10.2017).

2. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник / О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2017. 432 с.

Одержано 15.10.2017

